

Шеремета О. М., к.і.н.
Савчин М.О., магістр
Державний університет телекомунікацій

ІНФРАСТРУКТУРА РИНКУ КОНСАЛТИНГОВИХ ПОСЛУГ

В ході проведення даного дослідження було визначено елементи інфраструктури ринку консалтингових послуг, стан світового ринку консалтингових послуг. Виявлений розподіл інфраструктури ринку на соціальну та виробничу. Проаналізовано використання ІКТ у сфері консалтингових послуг. Визначено, що оптимальним підходом до визначення ціни на консалтингові послуги як в світі, так і в Україні, є комбіноване ціноутворення.

Ключові слова: стратегія розвитку, інноваційна стратегія, інфраструктури ринку, консалтингових послуг.

Постановка проблеми. Консалтингові послуги займають важливе місце в структурі розвинених ринкових економік. У цьому секторі виявляються важливі для розвитку економіки і бізнесу послуги управлінського консультування. При цьому на розвиток вітчизняного ринку консалтингових послуг впливає ряд зовнішніх факторів, як позитивних, так і негативних. Ці фактори, які не мають на сьогоднішній день чіткої наукової класифікації, мають певні, недостатньо досліджені особливості та закономірності, важливі для розуміння розвитку ринку консалтингових послуг в цілому і з точки зору його професійних учасників.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Значний внесок у дослідження теоретико-методологічних та прикладних засад формування та розвитку ринку консалтингових послуг зробили такі українські та зарубіжні науковці: М. Безкровний, Е. Бейг, В. Верба, О. Карпенко, С. Козаченко, І. Крупка, О. Охріменко, І. Спільник, Ф. Уікхем та ін.

Метою статті Значний внесок у дослідження теоретико-методологічних та прикладних засад формування та розвитку ринку консалтингових послуг зробили такі українські та зарубіжні науковці: М. Безкровний, Е. Бейг, В. Верба, О. Карпенко, С. Козаченко, І. Крупка, О. Охріменко, І. Спільник, Ф. Уікхем та ін.

Виклад основного матеріалу. В останні роки як в академічних, так і в ділових колах зростає інтерес до діяльності консалтингових компаній. До найбільш обговорюваних тем можна віднести питання розвитку ринку консалтингових послуг, відносини між клієнтами і консультантами, критерії оцінки консалтингових проектів, а також критерії вибору консалтингової компанії.

Організації залучають консультантів з різних причин: з метою отримати професійну інформацію або спеціальні послуги, налагодити нові ділові контакти, провести діагностику бізнесу, спланувати організаційні зміни, провести навчання або тренінги для співробітників. Різноманітність завдань визначає різноманітність інструментів і прийомів, використовуваних консультантами, а також різноманітність форм співпраці між консультантами і клієнтами.

Попит на консалтингові послуги ініціюють завдання в отриманні допомоги для бізнесу, створення принципово нового рішення в бізнес-процесі, на відміну від аутсорсингу, що приймає делеговані функції самого бізнесу.

Високий динамізм змін бізнес-середовища, посилення конкуренції, скорочення життєвого циклу бізнес-продукту є факторами попиту на консалтингові послуги. Динаміка

консалтингового ринку, його внесок у ВВП, а також зміни окремих його сегментів підтверджують зростаюче значення консалтингових послуг.

Консалтингова індустрія починала свій розвиток з управлінського консультування. Розвиток індустріалізації спричинив звернення керівників промислових підприємств за порадами до аутсайдів, залучених з боку бухгалтерів, фінансистів та інженерів ще з кінця 18 століття і протягом усього 19 століття. Однак безпосередньо перший етап становлення консалтингових послуг починається з розвитку наукового управління, очолюваного Ф. Тейлором в Сполучених Штатах.

Світовий ринок консалтингових послуг за останні роки розвивався досить високими темпами в силу постійних змін, що відбуваються в економічному розвитку країн. Вітчизняний ринок консалтингових послуг, незважаючи на відносно високі темпи зростання, відстає від світового. Попит на консультування хоча і існує, але не в структурованому вигляді, а пропозиція часто залежить не стільки від попиту, скільки від можливостей самих консалтингових фірм. У нашій країні консалтингові послуги отримали найбільше поширення в передових галузях, тобто там, де завжди є фінансові можливості і високий рівень конкуренції. Тенденція розвитку ринку консалтингових послуг і його інфраструктури в Україні полягає в постійному збільшенні різноманітності і кількості складу суб'єктів і об'єктів, розширенні і ускладненні попиту і пропозиції, зумовлені посиленням невизначеності, як у зовнішньому середовищі, так і на різних стадіях прийняття та реалізації складних рішень.

Інфраструктура ринку консалтингових послуг включає в себе наступні елементи:

1) внутрішні кодекси етики та стандартів практики професійних асоціацій консультантів і інших фахівців в області професійної підтримки бізнесу (аудиторів, юристів, фахівців з підбору кадрів);

2) система державних нормативних актів, що прямо або побічно регулюють ринок професійних послуг [2];

3) міжнародні стандарти якості надання послуг, наприклад, стандарти ISO 9001, розроблені Міжнародною організацією зі стандартизації (ISO). Можливо також застосування стандартів Європейського фонду управління якістю (EFTQM) [5];

4) правила найму консультантів, прийняті в урядових і міжурядових організаціях (ЕС, ЄБРР, Світовому банку та ін.);

5) внутрішні правила консалтингових фірм;

6) правила відбору та найму консультантів у фірм-клієнтів.

Якщо говорити про регіональні особливості світового ринку консалтингових послуг, то в кожному регіоні існують свої.

Так ринок Північної Америки і ринок Європи – найбільші сегменти ринку консалтингових послуг в світі. Для порівняння, наприклад, частка Канади на ринку становить усього 7%, в той час як інші 93% припадають на ринок США. Ринок Сполучених Штатів є найбільшим сегментом ринку консалтингових послуг в світі. Він більше ринків Великобританії і Німеччини, разом узятих, в 5-10 разів, і більш ніж в 10 разів австралійського ринку консалтингових послуг. При цьому слід зазначити, що основним фактором успішності консалтингу в США є високий професіоналізм співробітників консалтингових компаній і наявність в країні головних офісів таких грандів консалтингу як McKinsey, BCG і Bain, а також трьох компаній з так званої «Великої четвірки» Deloitte, EY і PwC [6].

Лідерство в галузі консалтингу належить США. Саме в цій країні з'явилася перша консалтингова компанія (була заснована в 1893 р. в США і називалася Arthur D. Little.). Потім з'явилися засновані на початку XX століття деякі з нині відомих компаній – Booz Allen Hamilton (заснована в 1914 р.), A.T. Kearney і McKinsey & Company (обидві компанії засновані в 1926 р.).

Інший сегмент світового ринку консалтингових послуг, так званий EMEA (Europe, the Middle East and Africa), що включає в себе Європу (в тому числі Україну), Близький Схід і Африку, також досить значний за обсягом. Причому європейський ринок становить 95% від

усього обсягу ЕМЕА. При цьому велика якісна різниця між сегментами ринку консалтингових послуг в Західній і Східній Європі.[5]

Порівняння європейських ринків консалтингових послуг показує, що у різних країн існує своя спеціалізація у сфері консалтингу. Наприклад, фінансовий консалтинг, як правило прерогатива Великобританії і Ірландії (32%), в той час як на німецькомовні країни припадає лише 24%. Здебільшого таке становище може бути пов'язано з тим, що велика кількість представництв британських консалтингових компаній з фінансових питань оперує в Німеччині, Австрії та Швейцарії. Інший цікавий момент: якщо в Великобританії і Ірландії великим попитом користуються послуги HR-консалтингу (12%), то в країнах південної Європи цей показник значно нижчий і становить близько 8%.

Проведені дослідження ринків консалтингових послуг дають можливість зробити висновок про дво-елементність інфраструктури: виробнича інфраструктура та соціальна інфраструктура. До виробничої інфраструктури відносять виробничі послуги та ділові спецпослуги. Соціальна інфраструктура розподіляється на споживчі, суспільні послуги та послуги з охорони здоров'я [4, с. 199]

Ще одним напрямом розвитку консалтингової діяльності, який впливає і на інфраструктуру КП – є постійний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій. Використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у всіх ключових видах діяльності, зокрема в консалтинговій діяльності не просто кардинально змінює життя людей, а трансформує економічні уклади. Так, за прогнозами американської консалтингової компанії BCG, до 2035 року обсяг цифрової економіки в світі досягне 16 трлн. доларів. Сьогодні в Європі частка цифрової економіки у ВВП становить понад 5%, в США – 6%. Внесок цифрових технологій в ВВП Великобританії досягає 12% [3]. У Китаї рівень цифровізації вище, ніж рівень розвитку економіки в цілому, – на частку інтернету припадає більше третини ВВП країни. Цифрову економіку Китаю зараховують до групи «лідерів-початківців».

Одна з причин розширення цифрового сегмента економіки полягає в зростанні транзакційного сектора, до якого належить консалтинг. Безсумнівно, поширяться в якості інструменту консалтингу такі технології як блокчейн, хмарні обчислення, штучний інтелект та ін.

Розглянемо ринки консалтингових послуг України та світу:

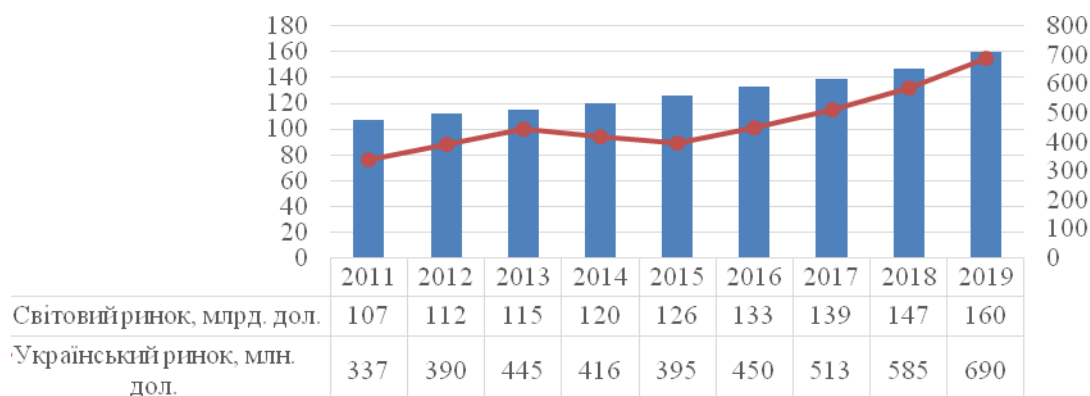

Рис. 1. Обсяг ринку консалтингових послуг

Джерело: складено автором на основі [1]

Висновки. Таким чином, ми бачимо, що український ринок консалтингових послуг, хоча і має постійну тенденцію до зростання, однак усе одно на світовому ринку займає менше, ніж піввідсотка. Це означає, що інфраструктуру ринку консалтингових послуг слід розвивати значно швидшими темпами.

В результаті поширення цих інновацій відбудеться загострення конкурентної боротьби на ринку консалтингових послуг, який безсумнівно зазнає істотних змін,

пов'язаних як з об'єктом надання послуг, так і з появою нових суб'єктів на цьому ринку. Світову економіку чекають не тільки серйозні технологічні, але організаційні і навіть культурні та ментальні зміни. Відповідно структури управління також будуть трансформуватися від ієрархічних до сучасних, а співробітники будуть більше залучені в роботу невеликих «перевіраних» команд і будуть розділяти успіхи компанії так само, як і відповідальність за її розвиток.

Список використаної літератури

1. Мазур Н. А. Ніколашин А. О. Ринок консалтингових послуг України та світу в умовах змін. *Економіка та суспільство*. 2021. №24. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/187/179>
2. Рейкін В. С. Консалтинг в Україні: оцінка стану та тенденції розвитку. *Інфраструктура ринку. Економіка та управління національним господарством*. 2020. №39. С. 97–101.
3. Попова М. Цифровой экономике нужна быстрая эволюция. РБК. 2017. URL: <https://plus.rbc.ru/news/5926599a7a8aa974c92899e8>.
4. Шпильова В. О. Концептуальні основи надання консалтингових послуг. *Інфраструктура ринку*. 2018. №21. С. 198–202.
5. Шпильова В. О. Концептуальні основи надання консалтингових послуг. *Інфраструктура ринку*. 2018. №23. С. 173–177.
6. Розмір світового консалтингового ринку з 2011 по 2020 рік. URL: <https://www.statista.com/statistics/466460/global-management-consulting-market-size-by-sector/>.

REFERENCES

1. Mazur N. A. Nikolashin A. O. (2021). Rinok konsaltingovih poslug Ukrayini ta svitu v umovah zmin [Consulting Services Market of Ukraine and the world in the conditions of change]. *Ekonomika ta suspilstvo*. №24. Retrieved from: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/187/179>
2. Reikin V. S. Makara O. V. (2020). Konsalting v Ukrayini: ocinka stanu ta tendenciyi rozvytku. *Infrastruktura rynku* [Consulting in Ukraine: Condition assessment and development trends]. *Ekonomika ta upravlinnya nacionalnim gospodarstvom*, (38), 97–101.
3. Popova M. (2017). Cifrovoi ekonomike nuzhna bystraya evolyuciya [The digital economy needs a rapid evolution]. RBC. Retrived from: <https://plus.rbc.ru/news/5926599a7a8aa974c92899e8>.
4. Shpilova V. O., Ten S.A (2018). Konceptualni osnovi nadannya konsaltingovih poslug [Conceptual bases of consulting services provision]. *Infrastruktura rinku*, (21), 198–202.
5. Shpilova V.O., Ten S.A. (2018). Konceptualni osnovi nadannya konsaltingovih poslug [The conceptual Basis for the consulting services' provision]. *Infrastruktura rinku*, (23), 173–177.
6. Statista. (2021). Rozmir svitovogo konsaltingovogo rinku z 2011 po 2020 rik [Size of the global consulting market from 2011 to 2020]. Retrived from: <https://www.statista.com/statistics/466460/global-management-consulting-market-size-by-sector/>

ШЕРЕМЕТА ОКСАНА МИХАЙЛОВНА, САВЧИН МАКСИМ ОЛЕГОВИЧ.
ИНФРАСТРУКТУРА РЫНКА КОНСАЛТИНГОВЫХ УСЛУГ. Стаття посвящена анализу подходов к определению элементов инфраструктуры рынка консалтинговых услуг, состоянию мирового рынка консалтинговых услуг. Основное внимание уделено распределению инфраструктуры рынка на социальную и производственную. Проанализировано использование ИКТ в сфере консалтинговых услуг. Определено, что оптимальным подходом к определению цены на консалтинговые услуги как в мире, так и в Украине, является комбинированное ценообразование.

Ключевые слова: стратегия развития, инновационная стратегия, инфраструктуры рынка, консалтинговые услуги.

SHEREMETA OKSANA MICHALIVNA, SAVCHIN MAXIM. CONSULTING SERVICES MARKET INFRASTRUCTURE. *In the course of this study, elements of the infrastructure of the consulting services market, the state of the global consulting services market were identified. The division of market infrastructure into social and industrial is revealed. The use of ICT in the field of consulting services is analyzed. It is determined that the optimal approach to determining the price of consulting services both in the world and in Ukraine is combined pricing.*

Key words: *development strategy, market infrastructure, innovation strategy. consulting services*